

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V KADENCJA**

Warszawa, dnia 6 sierpnia 2004 r.

Druk nr 548 S

SPRAWOZDANIE

KOMISJI USTAWODAWSTWA I PRAWORZĄDNOŚCI

oraz

KOMISJI POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

o projekcie ustawy o rejestrowanych związkach partnerskich (druk nr 548)

Marszałek Senatu w dniu 12 grudnia 2003 r. – zgodnie z art. 79 ust. 1 Regulaminu Senatu – skierował do Komisji Ustawodawstwa i Praworządności oraz Komisji Polityki Społecznej i Zdrowia projekt ustawy o rejestrowanych związkach partnerskich w celu rozpatrzenia go w pierwszym czytaniu.

Komisje, na wspólnych posiedzeniach w dniach 10 lutego 2004 r. oraz 29 lipca 2004 r. – zgodnie z art. 80 ust. 2 i 4 Regulaminu Senatu – po rozpatrzeniu w pierwszym czytaniu projektu ustawy wprowadziły poprawki do przedstawionego przez wnioskodawców projektu ustawy i wnoszą o przyjęcie przez Senat jednolitego, załączonego projektu ustawy o rejestrowanych związkach między osobami tej samej płci oraz projektu uchwały w sprawie wniesienia do Sejmu tego projektu ustawy.

W załączeniu przedstawiamy także informację o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej.

Przewodnicząca Komisji
Ustawodawstwa i Praworządności
(-) Teresa Liszcz

Przewodnicząca Komisji
Polityki Społecznej i Zdrowia
(-) Krystyna Sienkiewicz

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o rejestrowanych związkach
między osobami tej samej płci**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o rejestrowanych związkach między osobami tej samej płci.

Jednocześnie upoważnia senator Krystynę Sienkiewicz do reprezentowania stanowiska Senatu w dalszych pracach nad projektem.

USTAWA

z dnia

o rejestrowanych związkach między osobami tej samej płci¹⁾

Rozdział I

Rejestracja związku między osobami tej samej płci

Art. 1.

1. Dwie osoby tej samej płci, prowadzące lub mające zamiar prowadzić wspólne gospodarstwo domowe, mogą zarejestrować swój związek, zwany dalej "Związkiem", poprzez złożenie wniosku do rejestru związków osób tej samej płci, zwanym dalej "Rejestrem", prowadzonego przez kierownika urzędu stanu cywilnego.
2. Wpis do Rejestru następuje w urzędzie wybranym przez osoby składające wniosek.

Art. 2.

1. Wpis do Rejestru następuje na podstawie wniosku zawierającego zgodne oświadczenia woli o rejestracji Związku oraz:
  - 1) dokumentów stwierdzający tożsamość oraz odpisów skróconych aktu urodzenia, a także dowodów ustania lub unieważnienia małżeństwa, jeżeli którakolwiek z osób składająca wniosek pozostawała poprzednio w związku małżeńskim, albo nieistnienia małżeństwa, jeżeli postępowanie o ustalenie nieistnienia małżeństwa toczyło się

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny, ustawę z dnia z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, ustawę z dnia z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych oraz ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach.

wobec tej osoby, dowodu wykreślenia z rejestru, jeżeli którakolwiek z osób składająca wniosek pozostawała poprzednio w Związku;

- 2) pisemnego oświadczenia, każdego z wnioskodawców, że nie wie o istnieniu okoliczności wyłączających rejestrację Związku.
2. Wnioskodawca, nie składa odpisu skróconego aktu stanu cywilnego, jeżeli został on sporządzony w urzędzie stanu cywilnego, w którym nastąpi wpisanie do Rejestru.
3. Kierownik urzędu stanu cywilnego doręcza z urzędu wnioskodawcom zaświadczenie o wpisie do Rejestru, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku wraz z wymaganymi dokumentami, o których mowa w ust. 1.
4. Kierownik urzędu stanu cywilnego odmawia wpisu do Rejestru, jeżeli nie przedstawiono wszystkich dokumentów, o których mowa w ust. 1, lub zachodzą okoliczności wyłączające możliwość zarejestrowania Związku. Kierownik urzędu stanu cywilnego powiadamia na piśmie osobę zainteresowaną o przyczynach odmowy. Osoba zainteresowana w terminie 14 dni od dnia doręczenia jej pisma kierownika urzędu stanu cywilnego może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę urzędu stanu cywilnego o rozstrzygnięcie, czy okoliczności przedstawione przez kierownika urzędu stanu cywilnego uzasadniają odmowę dokonania wpisu. Prawomocne postanowienie sądu wiąże kierownika urzędu stanu cywilnego.

Art. 3.

1. Wystąpić z wnioskiem o zarejestrowanie Związku może wyłącznie osoba, która ukończyła osiemnaście lat i posiada pełną zdolność do czynności prawnych.
2. Z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, nie mogą wystąpić osoby:
  - 1) pozostające w związku małżeńskim bądź w innym Związku;
  - 2) będące krewnymi w linii prostej, rodzeństwem lub powinowatymi w linii prostej;
  - 3) przysposabiający z przysposobionym.
3. Związek wpisany do Rejestru pomimo istnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1 i 2, jest nieważny.
4. Stwierdzenia nieważności Związku może żądać każdy, kto ma interes prawny oraz prokurator.

Art. 4.

1. Nieważne jest oświadczenia woli, o którym mowa w art. 1, złożone przez osobę pozostającą w Związku, jeżeli oświadczenie złożono:
  - 1) pod wpływem błędu co do tożsamości drugiej strony;
  - 2) pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, jeżeli z okoliczności wynika, że składający oświadczenie mógł się obawiać, że jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste;
  - 3) przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome wyrażenie woli.
2. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, następuje przez oświadczenie złożone na piśmie kierownikowi urzędu stanu cywilnego prowadzącemu Rejestr, w którym Związek ten został zarejestrowany wraz z potwierdzeniem doręczenia tego oświadczenia tej samej treści drugiej osobie.
3. Uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędu – z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby – z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał a w przypadku braku świadomości – z upływem 6 miesięcy od ustania stanu wyłączającego świadome wyrażenie woli.

Art. 5.

Wpis do Rejestru oraz wykreślenie z Rejestru stanowi podstawę do wpisania przypisku do aktu urodzenia.

Art. 6.

Wpis do Rejestru podlega wykreśleniu w przypadku:

- 1) stwierdzenia nieważności Związku ;
- 2) złożenia wniosku o wykreślenie Związku z Rejestru;
- 3) ustania Związku na skutek śmierci jednego z jego uczestników.

Art. 7.

1. Każdy z uczestników związku może złożyć wniosek o wykreślenie Związku z Rejestru. Wniosek składa się do kierownika urzędu stanu cywilnego prowadzącego Rejestr, w którym Związek ten jest wpisany.
2. Do wniosku załącza się:
  - 1) potwierdzenie otrzymania powiadomienia o zamiarze złożenia wniosku o wykreślenie Związku z Rejestru przez drugiego uczestnika Związku, chyba że obaj uczestnicy składają wniosek o wykreślenie w tym samym czasie;

- 2) złożenie oświadczenia, iż między uczestnikami Związku nie ustanowiono wspólności majątkowej lub taką umowę ustanawiającą wspólność rozwiązano.
3. Kierownik urzędu stanu cywilnego wykreśla Związek z Rejestru po upływie 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1 i spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 2.
4. Osoba składająca wniosek o wykreślenie może ten wniosek wycofać, przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 3.

Art.8.

Wykreślenie Związku z Rejestru następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 9.

W sprawach nieuregulowanych do Rejestru stosuje się przepisy dotyczące ksiąg stanu cywilnego.

Rozdział II

Stosunki majątkowe

Art. 10.

1. Osoby uczestniczące w zarejestrowanym Związku mogą przez umowę ustanowić wspólność majątkową. Umowa powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.
2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą powoływać się względem osób trzecich na umowę ustanawiającą wspólność majątkową tylko wtedy, gdy zawarcie przez nich umowy majątkowej oraz jej treść były tym osobom wiadome.

Art. 11.

1. Nie można ustanowić wspólności majątkowej na:
  - 1) przedmioty majątkowe, które przypadną uczestnikowi Związku z tytułu dziedziczenia, zapisu lub darowizny,
  - 2) prawa majątkowe, które wynikają ze wspólności łącznej podlegającej odrębnym przepisom,
  - 3) prawa niezbywalne;
  - 4) wierzytelności z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia, o ile nie wchodzi one do wspólności, jak również wierzytelności z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;

- 5) niewymagalne jeszcze wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę albo za inne usługi świadczone osobiście przez jedną z osób uczestniczących w zarejestrowanym Związku.
2. W razie wątpliwości poczytuje się, że przedmioty służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb nie zostały włączone do wspólności.

Art. 12.

W czasie trwania wspólności majątkowej żadna z osób uczestniczących w Związku nie może rozporządzać ani zobowiązywać się do rozporządzania udziałem, który w razie ustania wspólności przypadnie mu w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku.

Art. 13.

1. Do dokonania czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu rzeczą wspólną potrzebna jest zgoda drugiej osoby uczestniczącej w Związku wyrażona w formie wymaganej dla danej czynności prawnej.
2. Jednostronna czynność prawna dokonana bez wymaganej zgody drugiej osoby uczestniczącej w Związku jest nieważna.
3. Druga strona może wyznaczyć drugiemu uczestnikowi Związku, którego zgoda jest wymagana, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

Art. 14.

Jeżeli na podstawie czynności prawnej, dotyczącej majątku objętego wspólnością umowną, dokonanej przez jedną z osób uczestniczących w Związku bez wymaganej zgody drugiej osoby, osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie osób, które w dobrej wierze dokonały czynności prawnej z osobą nie uprawnioną do rozporządzania prawem.

Art. 15.

Wspólność umowna ustaje wskutek:

- 1) wykreślenia Związku z Rejestru wskutek stwierdzenia nieważności;
- 2) ogłoszenia upadłości jednego z uczestników Związku;
- 3) postanowień umownych znoszących wspólność majątkową.

Art. 16.

1. W sprawach nieuregulowanych do majątku objętego wspólnością umowną stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące majątku spółki cywilnej, z tym że nie można ograniczyć żądania zniesienia wspólności umownej.
2. Od chwili rozwiązania umowy ustanawiającej wspólność majątkową, ustania umowy wskutek ogłoszenia upadłości jednego z uczestników Związku oraz w przypadku jej ustania wskutek stwierdzenia nieważności Związku do wspólnego majątku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych.

Rozdział III

Prawa i obowiązki uczestników Związku

Art. 17.

Uczestnicy Związku nie mogą przysposobić innej osoby.

Art. 18.

1. Uczestnik Związku wykreślonego z Rejestru, który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego uczestnika Związku dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.
2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, wygasa w razie zawarcia małżeństwa lub zarejestrowania nowego związku między osobami tej samej płci przez uprawnionego.
3. Roszczenia o świadczenia alimentacyjne przedawniają się z upływem lat trzech.

Rozdział IV

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy końcowe

Art. 19.

W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 691 § 1 otrzymuje brzmienie:

"§1. W razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek nie będący współnajemcą lokalu, uczestnik rejestrowanego związku osób tej samej płci nie będący współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka lub dzieci uczestnika zarejestrowanego związku między osobami tej samej płci, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą.";

2) w art. 931 § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek lub uczestnik zarejestrowanego związku osób tej samej płci; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi lub uczestnikowi zarejestrowanego związku osób tej samej płci nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.";

3) w art. 932:

a) w § 1 po wyrazie "małżonek" dodaje się wyrazy "lub uczestnik zarejestrowanego związku osób tej samej płci",

b) w § 2 po wyrazie "małżonka" dodaje się wyrazy "lub uczestnika zarejestrowanego związku osób tej samej płci";

4) w art. 933 w § 3 po wyrazie "małżonka" dodaje się wyrazy "lub uczestnika zarejestrowanego związku osób tej samej płci";

5) w art. 935:

a) w § 1 po wyrazie "małżonkowi" dodaje się wyrazy "lub uczestnikowi zarejestrowanego związku osób tej samej płci",

---

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, z 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 141, poz. 1176, z 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 60, poz. 535, Nr 64, poz. 592 i Nr 124, poz. 1151 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959 i Nr 162, poz. 1692.

- b) w § 2 po wyrazach "małżonka spadkodawcy" dodaje się wyrazy "lub uczestnikowi zarejestrowanego związku osób tej samej płci";
- 6) w art. 939
- a) w § 1:
- w zdaniu pierwszym po wyrazie "Małżonek" dodaje się wyrazy "lub uczestnik zarejestrowanego związku osób tej samej płci",
  - w zdaniu drugim po wyrazie "małżonkowi" dodaje się wyrazy "lub uczestnikowi zarejestrowanego związku osób tej samej płci",
- b) w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: "Przepis ten stosuje się do uczestników zarejestrowanego związku osób tej samej płci.";
- 7) w art. 940 dodaje się § 3 w brzmieniu:
- "§ 3. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio do uczestnika zarejestrowanego związku osób tej samej płci, jeżeli spadkodawca przed śmiercią wystąpił z wnioskiem o wykreślenie związku z rejestru tych związków i wniosku tego nie wycofał.".

Art. 20.

W ustawie z dnia z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, z późn. zm.³⁾) dodaje się art. 131a w brzmieniu:

"Art. 131a. Przepisy art. 130 i 131 w zakresie uprawnień członków rodziny żołnierza odbywającego czynną służbę wojskową, stosuje się odpowiednio do uczestnika zarejestrowanego związku osób tej samej płci.".

Art. 21.

W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

---

³⁾ zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 732, Nr 113, poz. 984 i 985, Nr 156, poz. 1301, Nr 166, poz. 1363, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679 i 1687, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 90, poz. 844, Nr 96, poz. 874, Nr 139, poz. 1326, Nr 179, poz. 1750, Nr 210, poz. 2036 i Nr 223, poz. 2217 oraz z 2004 r. Nr 116, poz. 1203.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196,

- 1) w art. 63¹ w § 2 po wyrazie "małżonka" dodaje się wyrazy "lub uczestnika rejestrowanego związku osób tej samej płci";
- 2) w art. 93:
  - a) w § 1 po wyrazie "rodzinie" dodaje się wyrazy "oraz uczestnikowi rejestrowanego związku osób tej samej płci",
  - b) w § 4 w zdaniu wstępnym wyrazy "członkom rodziny pracownika" zastępuje się wyrazami "osobom" oraz dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

"2a) uczestnikowi rejestrowanego związku osób tej samej płci.",
  - c) w § 5 skreśla się wyrazy "członków rodziny",
  - d) w § 6 skreśla się wyrazy "członek rodziny",
  - e) w § 7 wyrazy "rodzinie, o której mowa w § 4" zastępuje się wyrazami "osobom, o których mowa w § 4".

Art. 22.

W ustawie z dnia z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2004 r. Nr 142, poz. 1514 i Nr 146, poz. 1546) w art. 14 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Do poszczególnych grup podatkowych zalicza się:

- 1) do grupy I - małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów, drugiego uczestnika zarejestrowanego związku osób tej samej płci,
- 2) do grupy II - zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych,
- 3) do grupy III - innych nabywców."

Art. 23.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.⁵⁾) art. 206 otrzymuje brzmienie:

---

poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001 i Nr 120, poz. 1252.

⁵⁾ Zmiany ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 oraz z 2003 r. Nr 111, poz. 1061 i Nr 121, poz. 1142 oraz z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626 i Nr 93, poz. 889.

"Art. 206. Kto zawiera małżeństwo lub przystępuje do rejestrowanego związku osób tej samej płci, pomimo że pozostaje w związku małżeńskim lub uczestniczy w rejestrowanym związku osób tej samej płci
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2."

Art. 24.

W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 oraz z 2004 r. Nr 19, poz. 177) dodaje się art. 15a w brzmieniu:

"Art. 15a. Przepisy art. 13 – 15 stosuje się odpowiednio do wykreślenia z rejestru związku osób tej samej płci lub śmierci jednego z uczestników zarejestrowanego związku osób tej samej płci."

Art. 25.

W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 128, poz. 1175 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 53 w ust. 1 dodaje się pkt 10 w brzmieniu:

"10) uczestniczy wraz z obywatelem polskim w rejestrowanym związku osób tej samej płci";

2) dodaje się art. 55a w brzmieniu:

"Art. 55a. Organ prowadzący postępowanie o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony cudzoziemcowi uczestniczącemu wraz z obywatelem polskim w rejestrowanym związku osób tej samej płci ustala, czy związek ten nie został zarejestrowany w celu obejścia przez cudzoziemca przepisów o udzielaniu zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.";

3) w art. 57 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

"4a) podstawą ubiegania się o zezwolenie jest uczestnictwo wraz z obywatelem polskim w rejestrowanym związku osób tej samej płci, a związek ten został zarejestrowany w celu obejścia przepisów o udzielaniu zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony;

4) w art. 64:

a) w ust. 1 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

"2a) cudzoziemcowi, który uczestniczy wraz z obywatelem polskim w rejestrowanym związku osób tej samej płci, jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej

przez 2 lata na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony i od dnia zarejestrowania związku upłynęły co najmniej 3 lata;";

b) dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

"5a. Do postępowania o udzielenie zezwolenia na osiedlenie się cudzoziemcowi będącemu uczestnikiem wraz z obywatelem polskim w rejestrowanym związku osób tej samej płci stosuje się art. 55a.";

5) w art. 66 w ust. 1 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

"4a) podstawą ubiegania się o zezwolenie jest uczestnikiem wraz z obywatelem polskim w rejestrowanym związku osób tej samej płci, a związek ten został zarejestrowany wyłącznie w celu obejścia przepisów o udzielaniu zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się;".

Art. 26.

Ustawa wchodzi w życie 1 stycznia 2005 r.

Uzasadnienie

Celem ustawy jest ochrona wspólnego dorobku osób żyjących w trwałych związkach homoseksualnych oraz ochrona interesów osób trzecich wchodzących w stosunki prawne z takimi osobami.

W projekcie przyjęto nazwę "związek osób tej samej płci", a nie "związek partnerski", jak to zaproponowano w pierwotnej wersji projektu, ponieważ ustawa nie powinna definiować pojęć wbrew powszechnemu znaczeniu funkcjonującemu w języku polskim. Termin "związek partnerski" oznacza przede wszystkim związek kobiety i mężczyzny (małżeński i poza małżeński), który posiadają pewną cechę charakteryzującą stosunki pomiędzy partnerami.

Związek osób tej samej płci nie jest małżeństwem, ponieważ małżeństwo, zgodnie z art. 18 Konstytucji to związek kobiety i mężczyzny i jako taki podlega ochronie, a więc nie można w sposób bezpośredni odwołać się do przepisów prawa regulujących związek małżeński. Ochronie konstytucyjnej podlega także rodzina. Związek osób tej samej płci nie jest też *stricte* rodziną, ponieważ rodzina to jedynie małżonek, krewni i powinowaci i z tego powodu nie mogą do niego odnosić się wszystkie uprawnienia i przywileje socjalne wynikające z bycia członkiem rodziny.

Związek osób tej samej płci nie korzysta ze szczególnej ochrony prawnej, a ma jedynie służyć ochronie wspólnego dorobku osób w nim uczestniczących. Związek ten będzie podlegał rejestracji w Urzędzie Stanu Cywilnego, ponieważ uczestnictwo w zarejestrowanym związku będzie stanowiło przeszkodę małżeńską i fakt ten musi być odnotowany w aktach osób uczestniczących w związku.

W związku z tym, iż zmiana nazwisk, przysięga oraz uroczysty charakter ślubu wynikają ze zwyczaju związanego z małżeństwem nie ma możliwości recypowania ich do rejestracji związku, tym bardziej iż warunkiem koniecznym i niezbędnym do rejestracji jest jedynie spełnienie ustawowych przesłanek oraz złożenie, pozbawionych wad, zgodnych oświadczeń woli.

W rozwiązywaniu związku, z uwagi na brak przesłanek mających charakter generalny (tak jak np. w małżeństwie "dobro rodziny") nie będzie uczestniczył sąd. Do rozwiązania wymagane jest jedynie złożenie odpowiedniego oświadczenia woli. Termin 6 miesięcy, po upływie których rozwiązanie związku się uprawomocni, ma na celu wymuszenie na stronach przemyślenie podjętej decyzji, ponieważ w interesie społecznym nie jest wskazana częsta zmiana uczestników związku.

Najważniejszym uprawnieniem rejestrowanego związku osób tej samej płci jest przyznanie uczestnikom tego związku prawa do zawarcia umowy majątkowej, zgodnie z którą

powstaje wspólność majątkowa. Będzie to wspólność o charakterze współwłasności łącznej. Ten znany polskiemu prawu (m.in. w spółce cywilnej, wspólności małżeńskiej) typ współwłasności jest ukształtowany jako trwały stosunek na czas trwania stosunku osobistego i ma na celu zabezpieczenie i umocnienie łączącego współwłaścicieli stosunku. Ustanie stosunku prawnego łączącego współwłaścicieli (w tym przypadku zarejestrowanego związku osób tej samej płci) oznacza również ustanie współwłasności łącznej.

Ponieważ związek osób tej samej płci nie jest rodziną w tradycyjnym pojęciu, uczestnicy zarejestrowanego związku nie mogą mieć w ogóle prawa do przysposobienia innej osoby, a nie tylko do prawa do przysposobienia wspólnego, tym bardziej że to ostatnie uprawnienie jest ściśle związane z prawami małżonków.

Kolejne uprawnienie uczestników związku dotyczy świadczeń alimentacyjnych. Uczestnik związku wykreślonego z Rejestru, który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego uczestnika związku dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.

Zmiany w przepisach obowiązujących mają na celu wyjście naprzeciw najpilniejszym potrzebom zgłaszanym przez zainteresowane środowisko. Zgłaszane postulaty dotyczyły przede wszystkim uregulowania prawa do mieszkania oraz uprawnień spadkowych na wypadek śmierci jednego z uczestników związku prowadzącego wspólne gospodarstwo domowe.

Zgodnie z powyższym:

- w Kodeksie cywilnym dodano uczestnikom związku uprawnienie do wejścia w stosunek najmu w razie śmierci najemcy oraz prawo do dziedziczenia ustawowego,
- w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej – rozszerzono na uczestników związków uprawnienia przysługujące osobom zamieszkującym wspólnie z żołnierzem odbywającym czynną służbę wojskową w zakresie zakazu przymusowego usuwania z lokalu mieszkalnego oraz uprawnienie do pokrywania za lokal mieszkalny m.in. należności z tytułu najmu,
- w Kodeksie pracy uprawniono uczestnika związku do praw majątkowych ze stosunku pracy przechodzących po śmierci pracownika oraz do odprawy pośmiertnej,
- w ustawie o podatku od spadków i darowizn – zaliczono uczestnika związku do I grupy podatkowej,
- w Kodeksie karnym – przestępstwo bigami będzie odnosiło się również do uczestników zarejestrowanych związków,

- w stawie o spółdzielniach mieszkaniowych – postanowiono stosować odpowiednio przepisy dotyczące spółdzielczego lokatorskiego prawa od lokalu mieszkalnego w sytuacji unieważnienia związku małżeńskiego oraz śmierci jednego z małżonków,

- w ustawie o cudzoziemcach znowelizowano przepisy dotyczące udzielenia zezwolenia na czas oznaczony oraz zezwolenia na osiedlenie, w zakresie przyznania odpowiednich uprawnień cudzoziemcowi – uczestnikowi zarejestrowanego związku osób tej samej płci z obywatelem polskim.

Projektowana ustawa pociąga za sobą nieznaczny wzrost wydatków finansowych ze środków budżetu państwa lub budżetów samorządów terytorialnych, związany wyłącznie z zwiększonym zakresem działania urzędów stanu cywilnego oraz zmniejszonym wpływem z tytułu podatku od spadków i darowizn. Ponadto ustawa nie powoduje negatywnych skutków społecznych i gospodarczych.

Projekt ustawy był konsultowany ze środowiskiem zainteresowanym regulacją zagadnienia związków homoseksualnych m.in. z Kampanią Przeciw Homofobii oraz Lambdą Warszawa oraz ekspertami, którzy złożyli opinie do pierwotnego projektu ustawy. Zaproponowane przez zespół redagujący komisji senackich alternatywne rozwiązanie opierające się na rozszerzeniu pojęcia osoby bliskiej na osoby tej samej płci i rozwiązaniu jedynie kwestii dziedziczenia oraz prawa do lokalu mieszkalnego takich osób, bez konieczności jakiegokolwiek rejestracji związków, zostało zdecydowanie odrzucone przez zainteresowane środowisko. Przy ostatecznym redagowaniu odrzucono postulaty środowiska dotyczące m.in. wspólnego opodatkowania uczestników związku, ustawowej wspólności majątkowej oraz prawa do reprezentowania dziecka drugiego uczestnika związku.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Jarosław Pietras

Sekr.Min.JP *2138* /04/DPE/as

Warszawa, dnia *4 sierpnia* 2004 r.

Pani
~~Krystyna Sienkiewicz~~
~~Przewodnicząca Komisji Polityki~~
~~Społecznej i Rodziny~~
~~Senat Rzeczypospolitej Polskiej~~

Pani
Teresa Liszcz
Przewodnicząca Komisji
Ustawodawstwa
i Praworządności
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Przewodnicząca,

W związku z pismem z dnia 30 lipca 2004 roku (pismo nr BPS/KUP-0330-208-2/04) dotyczącym projektu ustawy o rejestrowanych związkach między osobami tej samej płci pozwalam sobie stwierdzić, iż materia ta leży poza właściwością instytucji wspólnotowych i nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU

T. Nowakowski
Tomasz Nowakowski